LELKIPÁSZTOR

FELELŐS SZERKESZTŐ: D. KAPI BÉLA

FŐMUNKATÁRSAK:

KARDOS GYULA — KEMÉNY LAJOS
DUSZIK LAJOS — VÉRTESI ZOLTÁN

1940. JANUÁR HÓ.
XVI. évfolyam. 2. szám.

TARTALOM:

Vasárnapi és ünnepi beszédvázlatok, délelőttre és délutánra: Molitórisz János: Isten missziói terve. — Isten munkájának sorrendje. *Kiss Samu:* Jövevények és vándorok vagyunk. — Isten gyermekei. *Stadtrucker Gyula:* Bosszú helyett megbocsátás. — Egy régi levél, mely nekünk van címezve. — *Zászkaliczky Pál:* Az igazi barátság. — Testünk a Szent Lélek temploma. — *Wolf Lajos:* Igazat adok Istennek. — A keresztyén élet távlatai.

Megjelenik minden hónap elején.
Előfizetési ára negyedévre 3 pengő, egész évre 12 pengő.

SZERKESZTŐSÉG: Győr, Ráth Mátyás-tér 1.
FELELŐS KIADÓ: LÁSZLÓ MIKLÓS GYŐR.

Szeretettel közlöm a *Lelkipásztor* olvasóival, munkatársaival és jóakaró barátaival, hogy 1940. év február hó 1-től kezdődőleg a felelősszerkesztői tisztségtől megválok s azt Túróczy Zoltán püspök úrnak adom át.

Belső és külső kapcsolataimat a folyóirattal a jövőben is megtartom. Az új felelősszerkesztő óhajtásának megfelelően vállalom a szerkesztőbizottság elnöki tisztségét. Egyébként is azon leszek, hogy a folyóirathoz kapcsoló érzelmi köteléken kívül a tényleges munkában részt vegyek s közreműködjek a folyóirat munkaprogrammjának megvalósításában.

Elhatározásomnak három indító oka van. Az egyik az, hogy állandóan növekedő és szélesedő munkakötelezettségeim tehermentesítést követelnek. A másik az, hogy egészségi állapotom bizonyos mértékü önkímélést kényszerít rám. A harmadik és legfontosabb ok pedig az, hogy olyan férfi kezében helyezhetem el a *Lelkipásztor* felelősszerkesztői tisztségét, ki személyében a teljes programmot jelenti és biztosítékot nyújt a folyóirat jövendőjére nézve.

Mivel folyóiratunk a kötelezővé tett terjedelemcsökkentés miatt feladatának megfelelni nem volt képes, mindent elkövetek, hogy az új felelősszerkesztő munkaprogrammjának megvalósítására egy megfelelő terjedelmü folyóiratot vehessen át.

Hálásan köszönöm szerkesztő-társaim, munkatársaim és előfizetőink támogatását s folyóiratunkat továbbra is jóakaratukba ajnálom.

Isten kegyelme tegye áldottá az új felelősszerkesztő munkáját!

D. KAPI BÉLA s. k.
püspök.

TARTALOMJEGYZÉKE

A LELKIPÁSZTOR XV. ÉVFOLYAMÁNAK.

Csendes óra:

Kóts Lajos: 1938. decemberre — — — — — — — — — — 1
Kovács István: 1939. januárra — — — — — — — — — — 4
Szántó Róbert: 1939. februárra — — — — — — — — — — 89
Rimár Jenő: 1939. márciusra — — — — — — — — — — 117
Nagy Miklós: 1939. áprilisra — — — — — — — — — — 157
Fuchs Pál: 1939. májusra — — — — — — — — — — 203
Torda Gyula: 1939. júniusra — — — — — — — — — — 245
Groó Gyula: 1939. júliusra — — — — — — — — — — 277
Spiegel-Schmidt Frigyes: 1939. augusztusra — — — — — — 311
Fábián Imre: 1939. szeptemberre — — — — — — — — — 341

Tanulmányok:

D. Dr. Prőhle Károly: Payr Sándor. Emlékbeszéd — — — — — 12
Fancsali Joób Olivér: Vallástanítás a szórványokban — — — — 18
Spiegel-Schmidt Frigyes: Igehirdetés és hittudomány — — — — 93
Veöreös Imre: Semipelagianizmus az evangélikus egyházban — — 124
Groó Gyula: A lelkipásztor és a szentírás — — — — — 166, 207
Vitéz Magassy Sándor: A „Mindenki könyvé"-ről — — — — — 251
Brunner Emil: Biblia és tudomány. Fordította: Szabó József — — 282
Büki Jenő: A lélek halhatatlanságának problémája — — — — 316, 345

Vasárnapi és ünnepi beszédvázlatok:

Hering János: Az ádventi bevonulás jelentősége. — Ádvent intelmei — 23
Kiss Samu: A halál, mint a végítélet előképe. — Ugyanazon indulat legyen bennetek! — — — — — — — — — — — — 29
Groó Gyula: A Messiás. — A Bíró — — — — — — — — — 35
Kovács Béla: Kicsoda vagy te és miként vélekedsz Krisztus felől? — Kincses házban — — — — — — — — — — 39
Szántó Róbert: A nagy öröm. — Az isteni kegyelem teljessége — — 43
Wolf Lajos: Karácsony tanuit várja a világ. — Ujjá lett minden — 47
Botyánszky János: Az utolsó nap üzenete. — (Ó év esti) — — — 51
Kelló Gusztáv: A hívő ember újévi gondolatai. — A lelki-élet fejlődése 55

Scherer József: Jézus keresztsége miértünk. — A kereszt és a keresztség — — — — — — — — — — — — — — — — 59
Danhauser László: Krisztust a pogányok is megtalálják. — Kelj fel! (Vízkereszti) — — — — — — — — — — — — — — 65
Gerencsér Zsigmond: A 12 éves Jézus és szülei a templomban. — Istennek kedves áldozatul — — — — — — — — — — — 69
Hoffmann Ernő: Az otthon világossága. — Jobb kor — — — — — 73
Kiss István: Jézus, sebhedt szívek orvosa!... — Szeresssétek még ellenségeiteket is — — — — — — — — — — — — — 77
Kósa Pál: Tengerek ura! — A kifizetetlen tartozás... — — — — 82
Balikó Lajos: Elsők és utolsók. — A romolhatatlan koszorú — — — 98
Németh Károly: Mi lehet e példázat? — Egy magvető dicsekszik — 102
Túróczy Zoltán: Sötétségből a világosságra. — Elfogyó szeretetből, el nem fogyó szeretetre — — — — — — — — — — — 106
Lukács István: Mit akar a Sátán? — Ne legyen hiábavaló — — — 110
Csákó Gyula: A hit próbája. — Intés a megszentelt életre — — — 136
Szabó József: „Csak az Isten nagy kegyelme, hogy még mindig élünk!" (Március 15.) — — — — — — — — — — — 141
Lic. Fizély Ödön: Az ördög hatalma. — A világosság gyermekei legyünk — — — — — — — — — — — — — — — — 143
Rőzse István: Ismét elvonula. — A szabadoséi vagyunk — — — 148
Móhr Henrik: Miért nem hisztek ti nékem. — Az igaz főpap — — 151
Torda Gyula: Imhol a te királyod! — A szolgálat titka, terhe és dicsősége. (Virágvasárnapi) — — — — — — — — — — — 170
Magócs Károly: Két ablak. — Két út. (Nagypénteki) — — — — 176
Smid István: Akik előtt a husvéti titok először tárul fel. — Hogyan ünnepeljünk? (Husvéti) — — — — — — — — — — — 181
Vargha Sándor: Álom-keresztyének. — Isten nem személyválogató (Husvéti) — — — — — — — — — — — — — — — 185
Virág Jenő: Békesség néktek. — A győzelem — — — — — — 190
Túrmezei Sándor: Sajtószolgálat pásztori lélekkel. (Sajtóvasárnapi) — A jó Pásztor nyomdokain — — — — — — — — — 193
Menyhár István: Elválás-Viszontlátás. — Földi próbáért-Mennyei dicsőség — — — — — — — — — — — — — — — — 197
Weltler Ödön: Elküldöm tihozzátok a Vígasztalót. — Minden felülről... 216
Nagy István: Áldott imádkozás. — Az Ige termékenyítő ereje — — 221
Friedrich Lajos: Jézus végrendelete. — Jézus visszatér... (Áldozócsütörtöki) — — — — — — — — — — — — — — — 225
Stadtrucker Gyula: A vígasztaló Jézus. — Éljünk keresztyénekhez illő életet! (Hősök vasárnapjára) — — — — — — — — — 230
Fábián Imre: A Szentlélek ünnepe! — Mikor Isten értelmezi az én életem dolgait. (Pünkösdi) — — — — — — — — — — 235
Büki Jenő: Az ujjáteremtés ünnepe. — Ime, ujjá lett minden — — 240
Garam Zoltán: Ujjászületés. — Titokzatos Isten. (Szentháromság vasárnapjára) — — — — — — — — — — — — — — 256
Kuszy Emil: Mennyország és pokol. — Istenszeretet, emberszeretet — 260
Duszik Lajos: A királyi lakoma. — A cselekvő szeretet — — — — 266
Bácsi Sándor: Keres engem az Isten! — Alázatosság iskolájában — 271
Bárdy Ernő: Isteni irgalom! — Az Isten gyermekeinek megdicsőülése 280

Túrmezey János: A csodálatos halfogás. — Áldás örökösei — — — 294
Dr. Csengődy Lajos: Mint állhatsz meg Isten előtt? — Élet-halál — 299
Kutas Kálmán: A nagy ajándékozó — — — — — — — — — 302
Szabó Lajos: Hatalmasságok alatt — — — — — — — — — 305
Molitórisz János: Látszat és valóság. — A kétféle élet — — — — 307
Groó Gyula: Sáfár vagy! — Az élet próbatétel — — — — — 322
Scherer József: Ami nem bocsáttatik meg. — Hogyne adna Szentlelket! 325
Kiss István: István király napján — — — — — — — — — 329
Novák Rezső: Süketnémák gyógyító orvosa. — A lélek szolgálata — 333
Kiss Samu: Milyen az igazi felebaráti szeretet? — A megigazulás útja 352
Baráth Pál: Könyörgés-hálaadás. — A test és lélek harca — — — 358
Megyer Lajos: Ne aggodalmaskodjatok, hanem dolgozzatok. — Minta gyülekezet — — — — — — — — — — — — — — 362
Teke Dénes: Jézus az életöröm egyedüli forrása. — Imádkozzunk embertársainkért! — — — — — — — — — — — — — 367
Gerencsér Zsigmond: Ünnep és vendégség. — Járjatok elhivatástokhoz illően — — — — — — — — — — — — — — 371
Egyed Aladár: A legnagyobb parancsolat. — Hálaadás a lelkiekért — 341
Kiss Samu: Mit mukáljanak a nehéz idők? — Öltözzétek fel az új embert! — — — — — — — — — — — — — — 345
Hering János: A királyi menyegző. — Komoly intések komoly időkben 351
Túrmezei János: Az Ige testté lett. (Bibliavasárnapra) — — — — 357
Sommer Károly: Reformációi emlékünnepre — — — — — — 360
Lic. Fizély Ödön: Szívből kell megbocsátanunk. — Az evangélium alapján való közösség — — — — — — — — — — 364
Dr. Győrffy Béla: A farizeusok álnoksága - Jézus tanítása. — Pál apostol szomorúsága és öröme — — — — — — — — 367
Groó Gyula: „Én vagyok az Úr, a te gyógyítód." — Az Úrhoz méltóan járjatok — — — — — — — — — — — — — — 372
Joób Olivér: „Imé eleve megmondottam néktek." — Vigasztaljátok egymást — — — — — — — — — — — — — — 374

Törvények, rendeletek, elvi jelentőségű határozatok:

Vértesi Zoltán közlésében — — — — — — — — — 86, 377

Könyvismertetés: — — — — — — — — — — 114, 201

Vízkereszt ünnepe.

1. Szövegmagyarázat.

Ézsaiás 42, 5—8.

Második Ézsaiás célja, hogy meggyötört népét megvígasztalja. Nem azzal vígasztal, hogy valótlan képet fest a helyzetéről, hanem azzal, hogy az emberi mulandóság szemébe nézve, rámutat az örökkévaló Istenre. Ebbe az összefüggésbe illeszkedik bele ez az ige is.

Már a bevezetés (5) erősen hangsúlyozza, hogy az Úr az egész világ Istene és Teremtője. Ez az Úr szól. Az ige az ú. n. „Isten szolgája"-énekek egyike. Ezeknek legfőbb exegetikai kérdése az, ki az a szolga, akit Isten itt megszólít (6)? Mivel neki a népben („am" mindig Izrael) hivatást ad, a megszólított nem lehet a nép, hanem csak személy. Ha úgy vesszük az Ószövetséget, mint próféciát arról, kicsoda a Krisztus — az Újszövetség ezzel szemben arról tesz bizonyságot, hogy ez az ószövetségi Krisztus azonos Jézussal és mint keresztyén igehirdetőknek, nekünk csak úgy szabad az Ószövetséget venni és hirdetni, akkor minket nem érdekel az a kérdés, melyik konkrét személyre gondolhatott a próféta, de annál inkább érdekel az, amit a „szolgáról" mond.

Őt az Úr hívta el „igazságban", vagyis elhivatása által bizonyítja saját igazságát, ígéreteihez való hűségét. Ahogy elhívta, úgy vezeti is. Első hivatása, hogy új szövetséggé legyen (nem általa szerez Isten szövetséget, hanem őt magát adja szövetségül; ez az Ige egyenesen a kereszthez vezet). Másik hivatása a népek felvétele az istenmegismerés világosságába, hogy ők, akik eddig vakok voltak (7), látáshoz jussanak. De a „szolga" nemcsak ismeretet ad, hanem szabadúlást is. A próféta számára itt bizonyára a babiloniai fogság állt előtérben, de nem szándék nélkül, hanem Isten igéje iránti engedelmességgel fejezi ki magát olyan általánosan. A fogságból való szabadulás ezáltal a nagy krisztusi felszabadítás előképe, típusa lesz. A befejezés még egyszer erősen hangsúlyozza az Úr szentségét és egyedüli istenségét. (8)

Scopus mint az exegézis eredménye: Isten igéretei beváltására küldi szolgáját, akit új, sötétségből szabadító és minden népre kiterjedő szövetséggé tesz.

Spiegel-Schmidt Frigyes.

2. Isten missziói terve.

Vízkereszt ünnepére. Délelőtt.

Ézsaiás 42, 5—8.

Nem kész prédikáció, nem is vázlat, hanem meditáció, amit itt nyújtunk. Nem mentesül az igehirdető az egyéni munka kötelezettsége és terhe alól. Csupán a textusban való elmélyedésben szeretnénk segítségül lenni.

Vízkereszt ünnepét az egyház a külmisszió ügyének szenteli. A külmisszióval szemben a leggyakrabban hánytorgatott

érv és ellenvetés: van itthon is éppen elég misszionálni való, miért fordítunk munkát és anyagi áldozatot tőlünk mégis csak távolabb eső célok szolgálatára, mint amilyen a külmissziói is. Ha emberi megfontolásokat veszünk számításba, akkor a pogánymisszió ellen felhozott érv helyénvaló és akkor elhanyagolható a külmisszió. Azonban az egyház feladatait és kötelezettségeit nem emberi megfontolások állapítják meg, hanem az egyház Ura. Isten akarja, parancsolja a külmissziót és ahol Isten parancsol, ott még akkor is engedelmeskedni kell, ha egyébként ez az engedelmesség gyakorlatilag egészen észszerűtlennek látszik is. Ahol Isten parancsol, ott nincs helye a fontolgatásnak, hanem egyedül csak az engedelmességnek. Isten terveiben már akkor ott volt a pogánymisszió gondolata, amikor Jézus még csak ígéret volt a világ számára. Isten világosan megmondotta a próféta által, hogy az ő boldogító ismeretével az egész világot meg akarja ajándékozni. Nem lehet Isten gyermeke az, aki Isten terveinek ellene szegül. Akármennyi, látszólag helyénvaló ellenérv sorakozik is fel, engedelmeskedj Istennek és vállald a felelősséget a misszió ügyéért. Sohasem származhat abból más, mint az egyház elerőtlenedése, ha tagjai egyéni keresztyénséget élnek, végső célnak nem tekintve mást, mint saját, egyéni, lelki üdvüket. Ugyanez a visszahatás jelentkezik az egyházi közéletben is. Minél jobban megtelítődik egyéni keresztyénségünk és az egyház a missziói kötelezéssel, annál több erő származik abból egyénre és közösségre. Isten iránti hálával kell gondolnunk arra, hogy a magyar evangélikus egyház munkájába, szolgálatába ma már szervezetten illeszkedik bele a missziói elkötelezés és, hogy egyházunknak már van misszionáriusa Kinában. Isten úgy igérte a világnak a megváltót, mint aki nemcsak azoknak megváltója, akik már befogadták őt, hanem azoknak is, akik még semmit sem tudnak róla. Isten Jézus Krisztust szánja a pogányoknak világosságul. Tehát nem keresztyén műveltséget, nem keresztyén életfelfogást és világnézetet, hanem Jézus Krisztust! A régebbi keresztyén missziónak éppen abban volt sok kudarca, hogy nem Jézus Krisztust, a Megváltót vitte a pogányok közé. A pogányok nem ok nélkül emeltek és emelnek súlyos kifogást az európai gyakorlati keresztyénség ellen; de minden fenntartás nélkül meghódolnak Jézus személye előtt.

„Dicsőségemet másnak nem adom, sem dicséretemet a bálványoknak." Isten dicsősége és dicsérete abban van, hogy ő Jézus Krisztusban megváltónká lett. Őbenne van az Isten teljessége, tehát nem abban, amit emberek az Ő nevében produkálnak, végeredményben a maguk erejéből. A pogányok vaksága, sötétsége nem kultúrájuk alacsonyabb-rendűségében van, hanem ugyanabban, amiben mi is vagyunk: a bűnben. Azért csak az tudhatja egész lelkét belevinni a misszió ügyének szolgálatába, aki Jézus Krisztusban megtalálta az ő bűntől, kárhozattól megváltóját. Akinek Jézus Krisztus megnyitotta a szemét, akit Jézus Krisztus kiszabadított a bűn sötétségéből és tömlöcéből. Csak

a bűntudatba elmélyült egyház lelkiismeretét fogja égetni a missziói kötelezettség, az Istenben való megbékélés evangéliuma, amit elgondolt Jézus Krisztus felől, mielőtt Őt elküldötte volna. Ez az Isten missziói terve.

Hogy az egyház Isten elgondolása és akarata szerint szolgálhassa a misszió ügyét, az egy szükséges dologra nézzen: a megváltás evangéliumának hirdetésére és elfogadására. Így hat vissza tisztítólag és elmélyítőleg az egyházra a külmisszió szolgálata. Ha Isten terveiben eleve benne van a misszió ügye: nem térhetek ki előle és nem állhatok meg ott, ahol a magam saját üdvét elérem, mert ha ezt megcselekszem, akkor elvesztem saját üdvömet. Isten terveiből nem válogathatom ki a nekem tetszőt.

Molitórisz János
celldömölki esperes-lelkész.

3. Prédikáció vázlat.

Kié a Krisztus?
1. Istené. (Ő küldi.)
2. Az enyém. (Engem vált meg.)
3. Minden népé. (A megváltottak missziói felelőssége.)

S. Sch. F.

4. Isten munkájának sorrendje.

Vízkereszt ünnepére. Délután.

Római levél 10, 13—18.

Ebből az Igéből megtanulhatjuk, hogy Isten világában nincs helye az egyéni kezdeményezésnek, emberi terveknek és elgondolásoknak, hanem alkalmazkodnunk kell ahhoz a sorrendhez, ahhoz az elrendezéshez, amelyet Isten állapít meg. Ennek az Isten által megállapított, változhatatlan, örök érvényű sorrendnek a legelején áll Istennek az Igéje. Ez az alap, ez a kiindulás, ez a forrás. Tehát nem ember a kezdeményező, hanem maga az Isten. Ezt a kezdeményezést semmivel sem lehet pótolni, helyettesíteni, mert ezzel semmise lehet egyenértékű, még a legragyogóbb emberi elgondolás, teljesítmény sem. Az Ige szüli a hitet, teremti és élteti az egyházat, hordozza és közli a kegyelem ajándékait. Éppen azért, mert ez a jelentősége az Igének, az Isten által megállapított sorrendben következik az Igének a hirdetése, prédikálása emberek útján. Az Igének Isten akarata szerint való hirdetéséhez olyan emberek kellenek, akiket Isten küld erre a szolgálatra. Az Ige hirdetéséhez nem elegendő az emberektől nyert megbízatás; Istentől jövő küldetésre van szükség, hogy tisztán és igazán hirdettessék az Ige. Az Igehirdetés nem tanítás, nem elmélkedés, hanem felülről, Istentől jövő üzenet közlése, tudtul adása. Az Igehirdető Isten követe. Az Igével szemben való magatartás emberi oldalon nem passzivitás, hanem az, amit ebben az egyetlen szóban foglalhatunk össze: engedelmes-

ség. Tehát gyakorlati magatartás. Ha hatástalanná válik az Ige, ennek mindig az engedetlenség az oka. Az Ige elrejtett titkai csak az Igének engedelmeskedő lélek előtt tárulnak fel. Végül nyilvánvalóvá lesz előttünk ebben az Igében az, hogy sohase állhatunk meg a saját magunk lelki üdvénél, hanem Isten egyetemes céljaihoz kell igazodnunk. Isten az egész világnak hirdetteti az Igét, mert azt akarja, hogy mindenki eljusson az igazság ismeretére és üdvözüljön. Az evangélikus misszió igehirdető misszió. Késleltetem egyéni üdvömet, ha a misszió ügyével nem törődöm. Isten követeléseiből nem lehet kiválasztani csupán a nekünk megfelelőt és a többit figyelmen kívül hagyni. — Mit teszel azért, hogy az Ige a „lakóföld véghatáráig" eljusson?

Molitórisz János
celldömölki esperes-lelkész.

Viszkereszt utáni I. vasárnap.

1 Szövegmagyarázat.

I. Mózes 28, 10—17.

Istennek ez az igéje szorosan kapcsolódik bele Jákób egész történetébe, azért megértéséhez szükséges annak rövid felvázolása. Ézsau és Jákób születésénél már elhangzik a kiválasztó kegyelmi szó, mely szerint Jákób a kiválasztott és az ígéret örököse. (I. Móz. 25, 23.) Isten eme kegyelmi választásával szemben megindul az emberi bűn harca. Izsák és Ézsau nem akarja figyelembe venni Isten választását. Izsák a természet szerinti szülöttet akarja az ígéret áldásában részesíteni. Rebeka az isteni választásra emlékezve, tehát kegyesen az isteni célt hajszolva tör fiával, Jákóbbal az ígéret áldására. (I. Móz. 27. fej.) Az eredmény: Isten minden bűn, emberi zűrzavar, fondorlat és akadékoskodás ellenére, azzal szemben és a felett is véghez viszi kegyelmi kiválasztását, mely szerint Jákób az örökös. Az emberi eredmény: mind az Isten akaratának való ellenszegülés (Izsák és Ézsau), mind az isteni célt hajszoló emberi kegyesség (Rebeka és Jákób) teljes csődbe jut. Minden emberi cselekvést a végsőkig behálózza a bűn és a bűn felett ott lebeg a halál. Ézsau Jákób halálára tör. Ha megölné, néki is halállal kellene lakolnia. Egyik sem lehetne az örökös. E végsőkig reális emberiből nincs más kiút, mint menekülés a halál elől.

A kiválasztott csaló, Isten áldásában részesült Jákób (igazi sola gratia) Háránba menekül. Rajta az Isten átka, a szolgaság; hazátlan és jövevény, otthontalan. Ekkor az emberi bűn, halál és kárhozat világa felett magától feltárul az ég. (12—15. v.) Nem emberi akarás, nem Isten akaratát hajszoló szent kegyesség és csalás nyeri el Isten ígéretét; az egész földre kiterjedő áldását és kegyelmét, hanem mindez teljesen Isten kiválasztó kegyelmében van. „Könyörülök, akin könyörülök, kegyelmezek, akinek kegyelmezek." (II. Móz. 33, 19b.) Isten közösségre lép e világgal (12. v.) és kinyilatkoztatja magát. Ők csak előképet látnak, mi tudjuk, hogy ez a kapcsolatba lépés és kinyilatkoztatás a Krisztusban, a Magban teljesedett be. (A biblia ismeri az álmot, mint kinyilatkoztatási „formát" és

nemcsak azt az össze-visszaságot, a tudatnak rendszertelen működését látja benne, mint mi.) A kárhozat és átok világában megjelenik a kegyelem és kinyilatkoztatja, hogy Ő az ígéret és az ige Istene és figyelmünket, életünk célját, reménységét odaszegezi a kegyelem teljességére, a Magra, a Krisztusra. (14. v.) Te e kárhozat-világban jársz, de én veled vagyok. (15. v.) Az ember beleremeg e szentségbe. Nem tudta, hogy ilyen csodálatosan más a kegyelem útja. Felelete: „Mily rettenetes ez a hely; nem egyéb ez, hanem Istennek háza, és az égnek kapuja."

Eredmény: Isten egészen más módon, emberi bűn felett, puszta kegyelme alapján, kinyilatkoztatja magát e világban és ígérete felől biztosít.

Güttler Vilmos.

2. Jövevények és vándorok vagyunk.

Vízkereszt után I. vasárnapra. Délelőtt.

I. Mózes 28, 10—17.

Egy vándort látunk magunk előtt. Jákób Hárán felé tart. Nincs otthon maradása a megcsalt testvér haragja, bosszuja miatt. Egy napi járóföld után elér Luz városáig. De nem mer bemenni a városba. Lelkiismerete vádolja, rettegteti; kerüli az embereket A városan kívül egy kemény kőre hajtja fejét; s az út fáradalmaitól kimerülve hamarosan álomba merül. — Mi is: I. Krón. 29, 15; Zsid. 11, 13. „Bujdosunk a földi téreken." Újévi vándorútunknak, melyet alig pár napja kezdettünk meg, mi is bizonyos szorongó érzések közt vágtunk neki: mit hoz az számunkra, hova fog vezetni bennünket? Az ó-esztendővel nem tudtuk mögöttünk hagyni mindazt, amit akartunk, szerettünk volna. Nem tudtuk levetkőzni különösen a mi ó emberünket: vétkeinket, gyarlóságainkat. Bűneink súlya nyom, lelkiismeretünk vádolása kísér minket is, mint Jákóbot. Azért fog el bennünket kétség és aggodalom, hogy elérjük-e vágyaink, reményeink Hárányát?

Mint Jákób megpihent, nekünk is szükségünk van vándorútunkon egy-egy pihenésre. És pedig nemcsak az éjszaka által nyújtott naponkénti testi pihenésre, hanem — mert különösen a mai élet sokkal jobban igénybe veszi és próbára teszi az ember lelkét — lelki pihenésre. Ilyen pihenési alkalom minden vasárnap. Ez a mai is. Mire használjuk fel? 1. *Fölfelé* tekintésre s az égi lajtorján Istenhez való fölemelkedésre; 2. hogy azután Isten biztatásával bátran haladhassunk tovább, *előre.*

1. Jákób álmot lát. A földet az éggel összekötő lajtorját; Isten angyalai járnak fel és alá azon. — Jákób álma reánk nézve a Jézus Krisztusban valósággá lett. Ő az a mennyei lajtorja, mely összeköti a földet az éggel, mely átíveli az Isten és az ember közti mérhetetlen távolságot. A bábeliek megpróbálták, hogy égig érő tornyot építsenek; nem sikerült nekik. Emberi erő és tudás képtelen volt és örökre képtelen is marad hidat verni a föld és az ég között. Jákób sem maga emelte azt a lajtorját: hiszen aludt; tehát annak létesítésében tevőlegesen nem

vett részt. Istentől eredt, származott az. — Karácsony szent estéjén kötötte össze kegyelmének lajtorjájával, nekünk adott egyszülött Fiában Isten az eget a földdel. Láttuk mi is a megnyilatkozott egeket; hallottuk a földre alászálló angyalok dicséneké. — Istennek hozzánk való szeretete Jézus Krisztusban testesült meg; s bűnbocsánatot, kegyelmet hirdető, örökélettel, üdvösséggel biztató angyalai Általa szállnak alá. Azért mondja Nátánaelnek: Ján. 1, 52.

Jézus azonban nemcsak az égből hozzánk alányuló-, hanem a földről fel az Istenhez vezető s emelő mennyei lajtorja is. Amint Isten Őbenne hajolt le hozzánk, úgy mi is csak Ő általa juthatunk Istenhez. Maga mondja: Ján. 14, 6. A Jézus Krisztus által s a Jézus Krisztusban Istenhez emelő mennyei lajtorjának az egyes lépcsőfokai: a Szentlélek hívásának való engedés; az Általa való megvilágosíttatás; megtérés; megszenteltetés; a legfls̈ő fokon az Istennel való boldog egyesülés. — Megindultál-e már ezen a lajtorján? Tettél-e már rajta csak egyetlen lépést is fölfelé?

2. A Jákób által álmában látott lajtorja tetején az Úr áll vala; és szól hozzá biztatva, bátorítva: 15. vers. Jákób mikor felébred, az első érzése a megdöbbenés, a rémület; de aztán neki bátorodva, Isten ígéretében bízó lélekkel vág neki további, ismeretlen vándorútjának. — A mi útunk is tovább visz. De mi is halljuk az Úr biztatását: Imé én veled vagyok. Magunkra hagyatva joggal tölthetné el a szívünket félelem és rettegés. Hiszen olyan bizonytalan, olyan kétes a jövőnk. Nem sok örömöt, reményt ígér; inkább küzdelmet, harcokat. — Láthatjuk napjainkban, hogy a háborút viselő, vagy háborúra készülő felek mint igyekeznek maguknak szövetségeseket szerezni. Milyen megnyugtató és fölemelő ránk nézve, hogy Isten maga kínálja és ajánlja fel nekünk az Ő szövetségét: Imé én veled vagyok.

Drága és sokat érő ez a szövetség: Megőrízlek;... el nem hagylak téged. Isten oldalán biztosítva vagyunk minden eshetőség ellen; nem kell kudarctól tartanunk. Mert akit Ő őríz, az teljes biztonságban tudhatja s érezheti magát. Zsolt. 127, 1. Az Ő oltalma minden Maginot- s minden Siegfried-vonalnál erősebb védelem s fedezék. — Drága és értékes ez a szövetség azért is, mert szilárd s rendíthetetlen. A földi hatalmak szövetkezései nemcsak a hathatóságra, hanem az időtartamra nézve sem nyújtanak száz százalékos kezességet. Ha az érdekeik úgy kívánják, képesek egymást cserben hagyni, sőt talán egymás ellen támadni is. Isten azt ígéri: El nem hagylak. Az Ő ígéretében föltétlenül megbizhatunk. Zsolt. 33, 4. ... Tehát megindulunk s megyünk bátran a vándorúton. Mert ha előre tekintve a bizonytalanság érzetében el is fog néha-néha a csüggedés: fölfelé tekintünk; s ott Istent látjuk, onnan felülről az Ő biztató szavát halljuk. S ha Isten velünk, kicsoda ellenünk?!

Kiss Samu
nagybarátfalui lelkész.

3. Prédikáció vázlatok.

Isten dicsősége e világban.

1. Hogyan jelenik meg? (Egészen más módon, kegyelme alapján.)
2. Kiben jelenik meg? (A Magban, mint ígéret, Krisztusban, mint beteljesedés. János 1, 52.)
3. És mit felel erre az ember? (I. Mózes 28, 17.)

Isten kiválasztása valóság.

1. Már születésed előtt kiválasztott.
2. Bűneid ellenére is kiválasztott.
3. Megváltása ígéretét beteljesíti.
4. Rettenetes e szentség.

G. V.

4. Isten gyermekei.

Vízkereszt után I. vasárnapra. Délután.

Gal. 3, 23—29.

A délelőtti szent ige egy vándort állított elénk; s benne példázva láttuk a mi sorsunkat. Hiszen mi is. De nem magunkra hagyatva s könyörtelenül kitaszítva a nagy világba, az élet országútjára. Mert Isten kísér s őriz bennünket. Amint a szülői kebelről leszakadt s idegenbe induló, készülő gyermeket elkíséri az édesapa, édesanya lelke, szerető gondoskodása: úgy minket is az Isten. Hisz Ő nekünk is Atyánk. Csak a földre nézve vagyunk jövevények és vándorok: mert nincsen itt maradandó városunk (Zsid. 13, 14); Istenhez való viszonyunkban azonban: az Ő gyermekei. S ha boldogító volt számunkra az a tudat, hogy Isten vezet vándorútunkon 1.) még sokkal boldogítóbb és felemelőbb az, hogy Isten nekünk Atyánk, mi pedig az Ő gyermekei vagyunk. 2. De ebből komoly felelősség és kötelesség is háramlik reánk.

1. Mindnyájan Isten fiai vagytok. Az emberek rendszerint büszkék a származásukra: ennek vagyok a fia, leánya; ez, meg ez volt az apám. Lehet-e nagyobb dicsőség és kiváltság, mint Isten gyermekének lenni!? A Jézus Krisztusban lett az Isten nekünk Atyánk s lettünk mi az Ő gyermekeivé. A zsidó nép, ha mint törzs a Jehovát atyjának is tekintette, de egyénileg nem merte Őt Atyjának nevezni. Nem érezte az atya és gyermek közti meghitt, szeretetteljes viszonyt. Istennek hozzánk való atyai szeretete a Jézus Krisztusban lett nyilvánvalóvá. Ő tanított meg bennünket arra a szép névre: Mi Atyánk... Ő általa kiáltjuk: Abba, Atya (Gal. 4, 6). — Az Atya gondoskodik gyermekei számára a ruházatról. Isten a keresztségben a legszebb, legdrágább öltözetet adta reánk: a Krisztust. De Krisztus csak a hit által lesz az enyém; s csak a hit által egyesülök Övele. Ezért csak a Krisztus Jézusban való hit által leszek én Isten fiává s mondhatom az Istent Atyámnak. Istenhez való viszonyunknak a bizonysága részünkről: a hit.

2. Mindnyájan egyek vagytok a Krisztus Jézusban. Ha mi mindnyájan Isten fiai vagyunk, akkor következésképpen egymás közt meg: testvérek. Amint az Istenhez való gyermeki viszonyunk a hitben, úgy az egymás iránti testvéri viszonyunk meg a szeretetben nyer kifjezést. Abban a szeretetben, mely felül emelkedik a szűk-keblű önzésen, mely nem ismer személyválogatást, társadalmi, felekezeti s egyéb ellentétet (28. vers). Erre a szeretetre Jézus adott nekünk példát. Az Ő nyomdokain járva tudjuk mi is a szeretet törvényét betölteni. Mi csak a Krisztus által ismerjük fel egymásban a testvért; s csak a Krisztusban tudunk igazán egyek lenni. A napjainkban tapasztalható felekezeti torzsalkodás, egyenetlenség, a népek közti gyűlölet, ellenségeskedések, háborúk, a társadalmi téren mutatkozó nyomor és visszásságok mind arra vezethetők vissza, hogy a mai ember szívében nincs ott a Krisztus. Ha tán az ajkán hordja is a nevét; de a lelke távol van Őtőle. Máté 15, 8.

Nagy az áldása ennek az Istenben Atyát látó hitnek s a minden emberben testvért felismerő szeretetnek. Olyan nagy, hogy nemcsak erre a földi életre terjed az ki, hanem átnyúlik az örökkévalóságba is. Mert mig a Krisztusban való testvéri közösség széppé, boldoggá teszi az életet; addig a Krisztus által való istenfiúságunk meg kezeskedik az örökélet, üdvösség elnyeréséről. (29. vers.)

Kiss Samu
nagybarátfalui lelkész.

Vizkereszt utáni II. vasárnap.

1. Szövegmagyarázat.

I. Mózes 50, 15—21.

József története emberileg nézve az emberi bűn, gyűlölködés, harag, felfuvalkodottság története. Ennek folytán jut Egyiptomba. Ott megint esetlegességek és véletlenek érthetetlen sorozata történik vele. Az Istenhez való hűségéért érthetetlenül börtönbe jut s ez által véletlenül nagy karriert fut be, Egyiptom fejedelmévé lesz. (I. Mózes 41, 41.) Amikor jön az inség és testvérei is eljönnek gabonáért, először megmutatja, hogy hogyan hatalmában vannak, azután kegyesen lealázkodik s elhozza rokonságát is, hogy nagy dicsőségéből nékik is juttasson valamit. Egy előkelő gesztussal apjáért testvéreinek is megbocsát. Most azután kidűl az oszlop, az apa. Nincs, ami József bosszúját fenntarthassa és a testvérek, hogy legalább életüket megmentsék, még szolgálni is hajlandók néki, kétszer is bocsánatáért esdekelnek és József előkelő módon, nagylelkűen megbocsát. Emberileg nézve ilyen esetlegességek, csapások, érthetetlenségek utja a József története. Eme kicsinyes emberi zűrzavarban azonban egészen mást nyilatkoztat ki Isten. Isten csodás üdvterve valósul meg mind e mögött.

Isten azért vezeti Józsefet Egyiptomba, hogy ott népet készítsen magának és onnan hívja azt elő, hogy ezáltal készítse az Ábrahámnak adott

áldás útját. (I. Mózes 15, 13—14.) Isten az ő választottai kicsiny dolgaira is gondot visel. Megmaradásukat is akarja szolgálni Józsefnek Egyiptomba való kerülésével. Ennek tudatában szól József is az ő testvéreihez. (I. Mózes 45, 5, 7, 8.) Isten az ő szándékát Jákóbnak is megjelenti. (I. Mózes 46, 3—4.) Istennek ezt az üdvtervét felismeri s ebbe vetett hitte! hívja le József apját és testvéreit Egyiptomba. Az Isten csodás akaratát és kiválasztását látva bocsát meg testvéreinek. Amikor Jákób meghal, megfeledkeznek a testvérek erről, meginog az Isten akaratába, üdvtervébe, bocsánatába vetett hitük és a magára hagyott lélek kétségbeesése rohanja meg őket, bűneikből nincs most már menekvés. Nagy a lelkük insége. Először csak üzenetet mernek neki küldeni, majd leborulnak előtte és készek szolgái lenni. Először apjukra hivatkoznak, talán ő érte megbocsát, azután arra hivatkoznak, hogy ugyanazt az Istent szolgálják, de érzik azt, hogy mindez nem elég. Ha a szolgaságot felajánlják, talán megenyhül.

József látja az Isten csodás vezetését, újból ide akarja elvezetni az ő testvéreit. Vígasztalja őket és szívükre beszél. Ti bűnt cselekedtetek, mégis az Isten üdvterve folytatódott megvalósulása felé. Isten eme tervéért, a Krisztusért megbocsát néktek. Isten helyett, Isten vagyok-e én? Én alatta vagyok és csak az ő akaratát teljesítem és az ő eszköze vagyok. Isten jórafordította a gonoszságot, hogy cselekedjék úgy, mint e napon. Hogy t. i. eme cselekedete és üdvterve által sok, nagy nép életét megtartsa. (Az itt használt „cháják" ige nemcsak azt jelenti, hogy élni, életet megtartani, életben tartani, hanem azt is jelenti, hogy életre hívni. Ha most arra gondolunk, hogy Isten Ábrahámnak ígéri, hogy nagy néppé teszi. (I. Mózes 12, 2.) Izsák is így áldja meg Jákóbot, amikor Mesopotamiába menekül: „A mindenható Isten pedig áldjon meg, szaporítson és sokasítson meg téged, hogy népek sokaságává légy", akkor talán helyesebb, ha József szavát így fordítjuk: hogy nagy népet hívjon életre. Alátámasztja ezt a fordítást a LXX. is, amely így fordítja: „hina diatrafé laosz polüsz". A „diarefó" viszont azt jelenti: táplál, nevel, felnevel. Tehát. hogy nagy nép neveltessék fel.) Így lényegileg e vers értelme az, hogy mindezt azzal a határozott céllal cselekedte, hogy nagy népet teremtsen, hívjon elő és tartson meg az üdvösségre és így vigye véghez az ő üdvtervét.

Eredmény: Az emberileg sokszor értelmetlen dolgok mögött és felett az Isten dicsősége és a Krisztus bűnbocsátó kegyelme válik nyilvánvalóvá.

Güttler Vilmos.

2. Boszú helyett megbocsátás.

Vízkereszt utáni II. vasárnapra. Délelőtt.

I. Mózes 50, 15—21.

Ez a szakasz József testvéreinek és Józsefnek élethű képét adja. Elénk tárja a testvérek és József egész lelkivilágát. Ott a bosszú gondolata, itt a kegyelem ténye.

Mindjárt a 15. versben egy gyakori kép tárul lelki szemünk elé: testvérek az apai sír körül... Sokszor alighogy vége van a temetésnek, megkezdődik a viszálykodás a vagyon miatt. (Ko-

dolányi: Végrendelet.) Az apai síron még ki sem zöldült a fű s fiai szívében már kinőtt a harag, a gyűlölet, a bosszú tövise...

Amikor Jákób meghal, fiai saját lelkük tükrében az akkori időkben gyakori vérbosszúnak a szörnyű képét látják: „Hátha gyűlölni fog minket József és visszaadja nékünk mindazt a gonoszt, amit rajta elkövettünk?!"... Gonosz gondolatok csak gonosz emberek lelkében támadnak. József helyében ők bizonyára így cselekedtek volna.

I. A testvérek üzenetet küldenek Józsefnek. Személyesen nem mernek elmenni. Nem mernek nyiltan a szemébe nézni. Bocsánatot kérnek, beismerik, hogy gonoszul cselekedtek. Enyhítő körülménynek felhozzák: „A te atyád Istenét szolgálják." De azzal, hogy leborulnak József előtt s azt mondják: „Imé mi a te szolgáid vagyunk", — meghazudtolják előbbi kijelentésüket. Ők tulajdonképpen nem az Isten, hanem József szolgái, Józsefet istenítik!... A kévék meghajolnak József kévéje előtt...

Bűnösségünk tudatában ne kérjünk követek, közbenjárók útján kegyelmet az Istentől, hanem személyesen forduljunk Hozzá, mondván: „Atyám, vétkeztem az ég ellen és Te ellened!"... Érettünk nem a szentek könyörögnek.

Utálatos dolog az emberek istenítése. Pedig ez korunknak az egyik rút betegsége. Jobban mondva ragályos betegsége. Nem keresztyén emberhez méltó csak azért hajlongani feljebbvalóink előtt, hogy nekünk abból valami hasznunk legyen, az nem őszinte tisztelet.

II. Nézzük József megbocsátó szeretetét. — József sír. Pedig tulajdonképpen testvéreinek kellene sírniok. Jézus is sírt Jeruzsálem felett, de tulajdonképpen a jeruzsálembelieknek kellett volna sírniok. A könnyeket sokszor nem az ontja, aki bűnös, hanem aki megbocsát...

„Ne féljetek!" Ez itt nemcsak a vigasztalás, hanem a megbocsátás szava is. József elutasítja magától, hogy testvérei Istennek tekintsék. Ő egyenlő velük: testvérük. Ő nem tagadja meg tőlük a testvéri szeretetet, viszont ők se zárják ki körükből azáltal, hogy istenítik és így maguk fölé emelik.

„Ti gonoszt gondoltatok én ellenem, de Isten azt jóra gondolta fordítani." Nem én, hanem az Isten. Az Isten megbocsátó kegyelme jut itt előtérbe. Pedig sokszor mi azt gondoljuk, hogy valami rettenetes nagy dolgot cselekedtünk, ha valakinek megbocsátunk és mgfeledkezünk arról, hogy ez csak parányi porszem Istennek irántunk való megbocsátó kegyelméhez képest. A Miatyánk ötödik kérését: És bocsásd meg a mi vétkeinket" — az teszi nehézzé, hogy ez a kérés így folytatódik: „Miképpen mi is megbocsátunk az ellenünk vétkezőknek."... Idézzük: Máté ev. VI. 14—15. versét. Felhasználható az irgalmatlan szolgáról (Máté 18., 21.—35.), a tékozló fiúról (Luk. 15. r.) szóló történet. Az apostol intelme: „Ne fizessetek gonosszal a gonoszért." „A nap le ne menjen a ti haragtokon!" (Efez. IV. 26.)

Nézzük József gondoskodó szeretetét. — „Eltartalak én ti-

teket és a ti gyermekeiteket." Tehát nemcsak róluk gondoskodik, hanem még gyermekeikről is. Milyen óriási ellentét: „Megbüntetem az atyák vétkeit a fiakban hetediziglen" — és — megbocsátok s jót teszek nemcsak az apákkal, hanem a fiaikkal is!... Bosszú és megbocsátás, törvény és kegyelem, ószövetségi és újszövetségi felfogás.

A magyar történelemben sok példát találunk a megbocsátó és gondoskodó szeretetre: Gróf Szapáry és a török bég, a nemzetiségekkel való bánásmód. 1848-ban a nemzetiségek Magyarország ellen támadtak s a kiegyezés után a nemzetiségi vidékeken iskolák és kultúrintézmények épülnek, amiből ugyanakkor a színmagyar vidékeknek már nem jut. A jelenben nézzük pl. Kárpátaljának felkarolását!

Befejezés. József megvígasztalta testvéreit és szívükre beszélt. Talán úgy, mint János apostol tanítványainak: „Szeretteim, szeressük egymást, mert a szeretet Istentől van és mindaz, aki szeret, az Istentől született és ismeri az Istent." (I. Ján. 4., 7. v.) Ámen.

Stadtrucker Gyula
dunaszerdahelyi lelkész.

3. Prédikáció vázlatok.

I. Isten dicsősége a mindennapi élet dolgaiban.

1. Emberileg érthetetlen.
2. Kinyilatkoztatva csodás üdvterv. (Célja: Krisztus.)
3. Mindez lesújt és felemel. (Bűnbocsánatot jelent.)

II. Isten üdvterve kegyelem.

1. Szeretetéből ingyen mindent elkészít.
2. E kegyelme bűnbocsánatot és életet jelent.
3 Dicsőség legyen az Istennek!

G. V.

4. Egy régi levél, mely nekünk van címezve.

Vízkereszt utáni II. vasárnapra. Délután.

I. Tim. 6, 11—18.

A gyermek örül, ha szülőjétől, a tanítvány boldog, ha tanítójától levelet kap. Sohse feledjük, ha ezek a levelek néha talán szigorúbb intelmet is tartalmaznak, irójuk kezét mégis mindég a jóakarat és szeretet vezette. Hiszen, melyik szülő nem akarja gyermeke javát, melyik tanító nem kívánná tanítványa sikeres előmenetelét?

Timótheus is boldog, mikor levelet kap mesterétől, a nagy apostoltól, Páltól. Számára nagyon értékes volt ez a levél, mert sok-sok jó tanácsot, atyai intelmet és lelkesítő buzdítást tartalmaz. De ez a levél nemcsak Timotheusnak, hanem nekünk is van címezve. Mi is sokat tanulhatunk belőle...

A VI. fejezetben szembeállítja a névleges „keresztyéneket" az igazi keresztyénekkel. „De te, óh Istennek embere, ezeket kerüld." (Röviden rá kell mutatnunk az előző versek alapján, hogy mit?!) „Hanem kövesd az igazságot, az istenfélelmet, a hitet, a szeretetet, a békességes tűrést, a szelídséget." Szóval: gyakorold a keresztyén erényeket, élj keresztyén emberhez illő életet!

Igen ám, csakhogy ez a keresztyén élet nem amolyan nyugodt, csendes, semmittevő élet, amilyennek legtöbb ember képzeli, hanem a keresztyén ember élete harc, örökös küzdelem. A hívő ember nem vonhatja ki magát ebből a harcból, sőt! A keresztyén embernek a világban kell élnie és mégsem ennek a világnak, hanem Istennek élni! ...

„Harcold meg a hitnek szép harcát ..." A hit szép harca: harc a bűn ellen. Sohsem vagyunk vele készen. Életünk utolsó pillanatáig kell e harcot vívnunk! Olyan ez, mint a mesebeli sárkány ellen vívott harc: ha egyik fejét levágjuk, hét nő helyébe. Önmagunk gyengék is volnánk erre a harcra, de segítőnk az Isten és az Úr Jézus Krisztus.

Az apostoli kort ne képzeljük valami csendes, békés kornak. Az apostoli kor tele volt küzdelemmel. Egy új kor hajnalán mindég világnézeti harcok dúlnak. Beteljesedett az Úr mondása: „Hamis Krisztusok és hamis próféták támadnak és nagy jeleket és csodákat tesznek, annyira, hogy elhitessék, ha lehet, a választottakat is." (Máté 24. rész 24. v.) Az apostoloknak rengeteget kellett harcolniok a tévtanok ellen. A szegényeknek, a tanulatlanoknak a pogány babonák, a gazdagoknak, a tanultaknak a pogány filozófia csavarta el a fejét. Mindenki bölcsebb akart lenni a másiknál, mindenki egy-egy Messiásnak képzelte magát. Akárcsak napjainkban.

Ilyen viszonyok között kellett Timotheusnak élnie és a hitnek harcát megharcolnia. Ez azonban nemcsak tanács, hanem parancs is. Pál apostol az Istenre és Jézusra hivatkozik, mikor ezt Timotheusnak megparancsolja ... Figyeljük meg a 14. és 15. versben és eschatologikus gondolatokat.

Pál apostol Timotheus útján másoknak is küld üzenetet. „Azoknak, akik gazdagok e világon, mondd meg ..." Megbízza Timotheust, parancsolja meg a gazdagoknak, hogy a vagyont ne tekintsék életcélnak, hanem eszköznek. „Ne reménykedjenek a bizonytalan gazdagságban." Hogy milyen bizonytalan a földi vagyon, arról forrongó korunk eléggé meggyőzhet. „Legyenek gazdagok a jó cselekedetekben!" Minden idők égető szociális kérdéseinek leghelyesebb megoldása: abból, amit Isten nekem adott, kötelességem másoknak is juttatni! ...

Ezek az intelmek nekünk épp úgy szólnak, mint Timotheusnak és az ő kortársainak. Éppen ezért ez a levél nekünk is van címezve ...

Stadtrucker Gyula
dunaszerdahelyi lelkész.

Hetvenedvasárnap.

1. Szövegmagyarázat.

I. Sámuel 18, 1—4.

A perikópa Jonathánnak Dáviddal való barátság-kötését beszéli el. *Ez a barátság egyedülálló a Szentírásban a maga nemében.* Dávid és Jonathán barátsága közmondásszerűvé vált az idők folyamán.

E szakasz a barátság megkötését írja le. Hogy Jonathán mikor találkozott először Dáviddal, azt nem tudjuk. Dávid a 16. fejezet elbeszélése szerint már előbb Saul udvarába került mint apród s a királlyal magát akkor megkedveltette. Talán erre az időre esik Jonathánnal való első találkozása. Egyes exegéták 16, 14—23-at, 18, 10—12. parallel elbeszélésének tekintik. Igy nem állapítható meg kétségtelenül, hogy Dávid már a Góliáttal vívott párbaj előtt is megfordul-e az udvarnál. Mindenesetre, akár ismerte Jonathán őt előzőleg, akár nem, kettőjük viszonyának alakulására Dávid hőstette elhatározó befolyást gyakorolt. Jonathán, aki maga is vitéz katona volt (I. Sám. 14.), rajongó szeretettel fordult a fiatal hős felé. Általában, barátságukat *bizonyos egyoldalúság* jellemzi. Jonathán forró rajongásával, áldozatkészségével (I. Sám. 20.) szemben Dávid tartózkodóbb, hűvösebb. Ez azonban inkább temperamentumbeli különbség volt s Dávid éppúgy szerette barátját, mint az őt. Erre mutat Dávid gyászéneke (II. Sám. 1, 17.), Jonathán halála alkalmából, aki a gilloahegyi csatában filiszteusok kezétől esett el. Különösen figyelemreméltó itt a 26. vers!

Az 1. és 3. versben használt „nefes" nem pneumát jelent, hanem pszűchét. Luther Herz-el fordítja, de 1b-ben és 3-ban fordíthatjuk élet-el is: „úgy szerette mint a saját életét". Ez különben megfelel a „nefes" ószövetségi használatának. (III. Mózes 17, 11.)

A fegyver és ruhacsere — tkp.: harci felszerelés — szokásban volt ez időben harcosok között s a különös megbecsülés jelét képezte. (L. ide von. Homeros Iliasát.)

A szakasznak a gyülekezet számára való mondanivalóját Dávid és Jonathán barátságának egész története szabja meg. E viszony alkalmas eszköz volt Isten kezében választott szolgájának megtartására.

Groó Gyula.

2. Az igazi barátság.

Hetvened vasárnapra. Délelőtt.

I. Sám. 18, 1—4.

Barátság két ember között sokféleképpen keletkezhetik, de igazi barátságot csak Isten Lelke hozhat létre. A különböző útakon létrejött barátság rövidebb-hosszabb ideig tarthat, de állandó barátságot csak Isten Lelke tud fenntartani. Az igazi barátság nemcsak e földi élet mezejére vonatkozik, hanem az örökéletre is szól. Az igazi barátság tehát földi és örökéletre szóló, Isten kezétől létrehozott és fenntartott életszövetség.

Milyen vonásai vannak az igazi barátságnak?

1. *Isten hozza létre.* Jonathán szívét Dávid iránt az indította meg, hogy Góliáttal vívott küzdelmében nem ügyességében és testi erejében, de Istenben bízott. Ezért tudott hőssé lenni. Az igazi hős mindig erején felüli tetteket visz végbe, de ami erején felül van, azt felülről kéri és kapja. Így lehettek Jonathán és Dávid is „egybeforrt" lelkek, — jó barátok. A földi életben a barátság Isten egyik legnagyobb ajándéka és sokszor lehet ragaszkodóbb és nagyobb még a szerelemnél is. (II. Sám. 1, 26.)

2. *Isten tartja is fenn.* Csak az Istenhez hűséges barátok lehetnek egymáshoz is hűségesek. Ezért nem árthat az igazi barátságnak a próbatétel. Dávid és Jonathán barátságának igen sok keresztje volt, de szakításra sor még sem került. Az igazi barátság mindig két, illetve három oldalú dolog. Ha a két baráti lélek Istenben tud gyökerezni — akkor egymástól sem szakad el soha. A barátság így jelentheti mindig két ember egyforma vonzódását, áldozathozatalát, tehát lemondását és nyereségét.

3. *Barátság csak lelki lehet.* Lélek nélkül kötni lehet cimboraságot, cinkosságot, pajtásságot, de barátságot soha. Ezek pedig bűnös szövetkezések, érdekkapcsolatok, amelyek csak esetleges kapcsolatokat hozhatnak létre. Amig haszna, élvezete, bűnös előnye van belőle mindkettőnek, vagy az egyiknek, — addig fennáll, de tovább nem. Mint ahogyan a méhek is csak addig döngenek a virágok körül, amíg nektárt találnak benne, de nektár fogytán azonnal ott hagyják.

4. *Egyenlővé teszi az embert.* A királyfiú és pásztorfiú egyenlőkké lettek. Amennyire Jonathán leereszkedett Dávidhoz, annyira emelkedett fel Dávid is. A szeretet mindig kétoldalú dolog: amennyit veszítünk, annyit nyerünk is. Ha tudunk adni, kapunk is. Így lesz a baráti szeretet önzetlenné és mindig irígység és féltékenység nélkül szolgálni tudja a másikat..

5. *A barátságnak külső jelekben* is meg kell mutatkoznia. Jonathán kardját, övét és ruháját adja Dávidnak. Ez megtiszteltetés is, de áldozat is. A bajbajutott barátot a legnagyobb áldozat árán is meg kell segíteni. Aki áldozatot hozni a barátság kedvéért nem tud, az még nem sokra becsüli a barátságot. Ezért kell a barátságban a szereteten kívül még tiszteletnek is lennie, mert ha a tisztelet hiányzik, egy hamar önzővé válik minden barátság.

6. *A barátság állandó készség* a szolgálatra és áldozatra. Jonathán és Dávid barátsága tele van szolgálattal és áldozatokkal. Mennyi szolgálatot tesznek egymásnak és mennyi áldozatra képesek a barátságukért. Az Úr Jézus is arra tanít minket, hogy a legnagyobb szeretet az, amikor valaki életét adja barátaiért. Ő ezt nemcsak vallotta, de megis cselekedte.

Az észak-déli amerikai háború idején történt, hogy egy sokgyermekes apa nőtlen barátja a családos barátja helyett ment el a csatamezőre és ott hősi halált halt. A családos apa minden esztendőben elvitte egész családját hős barátja sírjához, aki he-

lyette és érettük odaadta az életét barátságból. Ez az igazi barátság.

A legigazabb barát az Úr Jézus Krisztus, mert életét adta értünk baráti szeretetből. Éppen ezért földi vándortársaink között igazi barátság csak Jézusban lehetséges.

Zászkaliczky Pál
fóti lelkész.

3. Testünk a Szent Lélek temploma.

Hetvened vasárnapra. Délután.

I. Kor. 6, 19—20.

A templom Isten háza. Isten nevének van szentelve. Az ótestámentom szerint Istennek szentelni valamit, azt jelentette: „elkeríteni" az Isten számára. Isten kizárólagosságát jelentette ez a megszentelés az illető területre, épületre, vagy személyre nézve.

A mi testünk a Szentlélek temploma. Megdöbbentő tanítás. Nemcsak a lelkünk van megváltva, de a testünk is. A Szentlélek nem a lelkünkben lakik csupán, de ezzel együtt a testünkben. Ebből következik, hogy nem élhetünk akármilyen testi életet. Amint az Istennek „elkerített" helyére „tisztátalan" nem mehetett, — testi bűneinkkel mi sem kergethetjük ki magunkból az Isten Lelkét.

Testünk a Lélek temploma, mert Isten azt megvásárolta. Ez az ő tulajdona. „Áron" vette, Jézus Krisztus megváltói halála volt ennek az ára.

Nem vagyunk az életünk tulajdonosai: a mi életbirtokunk birtokosa Isten. Tehát ő rendelkezik, minékünk csak engedelmeskednünk lehet és kell is.

Egyetlen emberi élet sincs, ahol a birtokos ne más lenne. Akit Isten még nem vett meg, az a bűné. Vagy Isten szolgája, vagy a bűn rabja. Ennek a rabságnak ára: a Krisztus vére. Az ókorban a rabszolgák pénzzel vehettek makuknak szabadságot. Isten ennél sokkal többet adott a mi szabadságunkért: Fia életét.

Ezért kell lélekben és testben dicsőíteni az Istent. Lélekben: zsoltárokkal, lelki énekekkel, bizonyságtétellel, — testben: tiszta és neki szentelt élettel. Lelkünk és testünk egyaránt Istené kell hogy legyen, hálás lelkiekben és testiekben egyaránt neki szentelt élet cselekedeteiben.

Zászkaliczky Pál
fóti lelkész.

Hatvanad vasárnap.

1. Szövegmagyarázat.

II. Sámuel 12, 1—7.

A perikópa Nátán prófétának Dávidhoz intézett feddő beszéde első részét tartalmazza. Teljes megértéséhez elengedhetetlenül szükséges *a megelőző 11. fejezet* alapos ismerete.

A próféta a Keleten kedvelt gondolatközlő formát, *a parabolát* használja fel arra, hogy a király előtt bűnének mélységét felfedje. Az eredeti szövegben verses formában (szójátékokkal) közölt történet élénken emlékeztet És. 5, 1—7-re, nemkülönben a történet végkifejlésének váratlan fordulata és csattanója.

A történet látszólag ártatlanul kezdődik, de már a 2. versben feltünő a gazdag ember bőségének erős — „haröbbé möód" — kihangsúlyozása. A 3. vers megható vonásokkal ecseteli a szegény embernek egyetlen báránykájához való viszonyát. A keleti embernek *az állatvilághoz való viszonya* sokkal bensőségesebb, melegebb, mint a mienk. Gondoljunk a beduinnak lovához való viszonyára! A juh a Szentföld legközönségesebb állatja, de azért korántsem megvetett. A Szentírás számos helyen meleg színekkel festi a pásztorembernek juhai iránt érzett gyengéd szeretetét. (És. 40, 11. sb.) Annál *érthetetlenebb és felháborító* a gazdag eljárása. (4. v.)

A király felháborodása a lelketlen gaztett felett jogosult, szigorú ítélete érthető. II. Mózes 21, 16 és V. Mózes 24, 7. ugyan csak *az emberrablást* sújtja halálbüntetéssel, a jelen esetben azonban az egyetlen bárányka „olyan vala, mintegy leánya", vagyis a szegény ember családtagjaként számított. A 6. versben jelzett anyagi kártérítés megfelel II. Móz. 22, 1. rendelkezésének. Dávid ítéletének érvényességét esküformával „ahogy él az Isten, úgy..." pecsételi meg. Az ítélet indokolása megbélyegzi a gazdag *kiméletlen* — „hámal = irgalmazni, kímélni — eljárását.

Náthán próféta beszédének meglepő fordulata (7. v.) a királyt a kényelmes szemlélő helyzetéből a történet színpadára állítja. A szerepek felcserélődnek. A birói székben ítélkező király a *vádlottak padjára* kerül. „Te vagy az az ember!" A történet mélysége s a prófétai mondanivaló súlyossága csak most tárul fel előttünk, amit a vers második fele még elmélyít: *az a Dávid király* áll itt előttünk sötét bűnében leleplezve, akit Isten választott ki magának s *emelt fel kicsiny pásztorfiúból Izrael királyává*, s aki uralkodásának minden sikerét és dicsőségét egyedül Isten megsegítő kegyelmének köszönheti.

A perikópa mély betekintést enged nekünk *Izrael legkiválóbb királyának udvari és családi életébe*. Ez az élet erkölcsileg alig különb annál, mint amelyet Kelet többi tirannusánál találunk. Hogy a királyok *ilyenek*, s hogy a korlátlan hatalom birtoka milyen kísértést jelent, azt Sámuel próféta még idejében megjövendölte a népnek. (I. Sám. 8, 10—22.) Jellemző, hogy a Szentírás egyáltalán nem igyekszik Dávid bűnét *eltusolni*. Hallatlan dolog ez abban a korban és a Keleten, amikor és ahol az uralkodók *istenítése* napirenden volt. A történet feljegyzője kétségkívül Dávid kortársa, udvari ember. Minden *szépítgetés, de károrvendező, kegyeskedő megbotránkozás és ítélkezés nélkül is*, tárgyilagosan közli a történteket, érezztetve, hogy a bűn feltárása és megítélése Isten joga. — Az ítélet nem is

marad el. (12—20. fejezetek. Dávid megtartotta életét, de az elrabolt asszonyért valóban négyszeresen: négy fiának elvesztésével kellett lakolnia. 12, 18; 13, 29; 18, 14; I. Kir. 2, 25.)

A történet scopusa és egyben mondanivalója *a ma gyülekezete számára: Isten a bűnt kérlelhetetlenül gyűlölő és feltétlenül megbüntető Isten.* Ez egyben felhívás *az egyház* számára, hogy Náthán próféta rettenhetetlen bátorságával és nyiltságával *hirdesse Isten ítéletét* kicsinyek és nagyok bűnei felett. Korunk ismét kirívó példáit szolgáltatja annak, hogy *az ököljog* szinte a történelem irányító eszméjévé válik, az erősebb kímélet nélkül tiporja el a védtelent. Ez az „erkölcsiség" a politika mezőiről bevonult *a társadalmi, családi, gazdasági életbe.* A „homo homini lupus" igazsága talán még soha nem volt olyan szemléletes„ mint napjainkban.

A perikópa a bőjtelő időszakába eső hatvanadvasárnapra rendeltetett. A *bűnbánat* ez időszakában arra emlékeztet, hogy Isten elküldötte egyszer az ő Bárányát az emberfarkasok közé, *mindnyájunk bűneiért áldozatul és váltságul Isten bűntleleplező ítélete is kegyelem, mert megtérésre hív.*

Groó Gyula.

2. Igazat adok Istennek.

Hatvanad vasárnapra. Délelőtt.

II. Sámuel 12:1—7.

A 11. fejezet e példázat teljes magyarázatát adja. Emberi fondorlatos számítás szerint minden simán elintézést nyert. Meg lehetett alkudni a bűnnel. Jóáb száján a királyhűség a legbiztosabb lakat. A múló idővel megcsendesedett Betsabé és Dávid lelkiismerete is. Mind ritkábban marta már őket.

De sohasem alkuszik meg a bűnnel Isten. „Ez a dolog nem tetszék az Úrnak." (11:27.) S ha jól elmélyedünk a mai szentigében, meglátjuk, mint kényszerül rá az ember arra, hogy maga is igazat adjon Istennek.

A bűn egyetemes.

Félelmetesen óriás méretekben áll előttünk a bűn hatalma. Minden embert rabszolgájává tesz. Dávid élettörténetét részletesen ismerjük. Szépen indult fiatal élet volt. Látta Isten nyilvánvalóan segítő kezét és érezte emelő hatalmát. Pásztorgyermekből királlyá tette. Mégis a bűn hatalma ellen nem oltalmazta meg sem ifjúkori ereje, sem mindenben dúslakodó gazdagsága, sem királyi koronája. Mert a bűn egyetemes.

A bűn jóvátehetetlen.

Itt is annak látjuk és mindig is az. Míg Dávid nem vette észre Nátán beszédéről, hogy az példázat, ösztönös emberi gondolkodás szerint jóvátételre gondolt. Adjon a bűnös az elrablott bárányért négyet. — Dáviddal együtt mi is keserű szájízzel ébredünk a valóság tudatára. Uriás meghalt. Hősi halottnak hitték sokan, gyilkosság áldozatának tudta Dávid. Halott. Hol nyílik

itt lehetőség a jóvátételre? Ember még nem támasztott soha életet a halálból. Hiszen egy röpke bántó szót nincsen hatalmunkban jóvátenni. Mert a bűn jóvátehetetlen.

Halál fia az ember.

Lehetne Dávid szavához, mellyel haragjában a példázatra választ adott, bölcs elmélkedést fűzni az emberi ítélet keménységéről és szívtelenségéről. Lehetne felháborodottan erkölcsi prédikációt tartani az igazságtalan szívű emberről. Arra is képes, hogy a lelkiismeretén embergyilkosságnak a bűnével, egy bárányka erőszakos elvételéért roppant keményen megítéljen mást. De maradjunk meg annál a szónál, melyet Dávid így mondott ki világos felismerése percében: „Él az Úr, hogy halál fia az az ember!" Milyen végtelenül komoly dolog is rájönni arra az igazságra, hogy aki a bűnt cselekszi: halál fia. Mert a bűn zsoldja a halál.

Isten törvénye előtt elnémul az ember.

Rátapad tekintetünk Nátán alakjára. Igen nehéz feladata volt. Isten küldöttének lenni, az Ő szent akaratát hirdetni roskasztóan nehéz feladat. Mert Isten követségében nem lehet törvényt hirdetni az erőtelennek és némán hallgatni a hatalmas előtt. Van valami felemelő ebben a prófétában. Ő ment, amikor Isten küldötte.

Az egyház küldetése is ez: válogatás nélkül hirdetni Isten akaratának szentségét. S ha az egyház nem akar alkalmatlan eszköz lenni Isten kezében, akkor teljesítenie kell a parancsot még annyi erőszakkal teljes világunkban is.

Isten törvénye előtt elnémul az ember. Dávid annyi indulattal, hirtelen kitörő szóáradattal ítélt addig, amíg feléje nem fordult Isten törvényének az éle. Akkor hallgatott. Az ember kénytelen fejet hajtani Isten előtt: Istennek igaza van. A bűn egyetemes méreg — jóvátehetetlen, — és zsoldja a halál, — monja Isten és Istennek igaza van!

A Másik Küldött.

Bőjt küszöbén állunk. Ránézünk Jézusra, akit Isten elküldött hozzánk, értünk. Ő elfelejthetetlenül szép példázatokban tanított. Egyetemes bűnünkről. Ennek vereségét magára vette, a mi bűnünk zsoldja az ő halála lett. De tanított elfelejthetetlenül szép példázatokban az Isten megtartó kegyelméről is, melynek gyümölcse a mi megmaradó életünk.

Ha találkozunk vele szenvedése útján, ránk néz és megváltó szót mond az ajka: „Te vagy az az ember" — akit megváltok!

Wolf Lajos
ceglédi esperes-lelkész.

3. Prédikáció vázlat.

A próféta izenete ma:

1. Ha az Ő szavát halljátok.
2. Meg ne keményítsétek szíveteket.

G. Gy.

4. A keresztyén élet távlatai.

Hatvanad vasárnapra. Délután.

II. Korinthus 12:1—10.

Az apostol teljesen kinyitja e sorokban az ablakot belseje felé.

Két egymás mellé állított emlékben beszél a legnagyobb magasságról és a legnagyobb mélységről (amikor két imádkozása válasz nélkül maradt), melybe eljutott. Azóta sok keresztyén ember lelkében található meg a boldog elragadtatás ragyogó emléke és a próbás küzdelmekből kimentett ember keresztyénsége.

Pál ezt a kettőt szinte mérlegre teszi ma.

Meglep, hogy a szíve mérlegén mint húzódik lejebb az a serpenyő, melybe a próbáját helyezte bele.

Elragadtatása.

Boldognak érzi magát miatta. Dicsekedésre is alkalmas. Rá lehet mutatni és így szólni: Ime, ezt tette velem Isten!

Mégis sajátságos, mintha az erről való bizonyságtevést nem érezné eléggé átütő erejűnek. (Harmadik személyben beszél róla, mintha nem is őróla volna szó.)

Sőt: veszedelmet is lát benne. Az elbizakodás veszélyét. (7. vers.)

Próbája.

Megérezzük, hogy ez az apostolnak igen nehéz küzdelme volt. De viszont alkalmasnak ítéli a személyes bizonyságtételre.

Meggyőződéssel vallja, hogy Isten dicsőségét az az ember tudja legjobban hirdetni, aki nehéz küzdelmeken ment át. Olyan a próba alatt az ember, mint a téli fagyban a gyümölcsfa. Kopár, ékességétől megfosztott. A tavasz csodálatosan kivirágoztatja. (Érdemes volna az Isten nevének dicsőségére emelt szeretetintézményekről megállapítani, hánynak a megalapítása mellett állt megpróbált keresztyén ember. Pl. Hány árvaházat alapítottak olyan emberek, akik boldogan mondhatták magukénak gyermekeiket, vagy áldott szülői házban nevekedtek, és hányat alapítottak olyanok, akik eltemették földi reményeiket, gyermekeiket, vagy árvákként nőttek fel. Ugyanígy kórházalapítások stb.)

A próbában látja meg az ember, hogy ki az erősebb: Isten-e, vagy az ördög. Pálban Jézus meggyújtotta a hit lángját. A sátán leggorombább támadásai sem tudták kioltani. Az Úr az erősebb. Isten bölcsesége cserépedénybe helyezi a legnagyobb kincset és a sátán még vasöklével sem tudja szétzúzni. Tehetetlenkedik.

Pál vallja, hogy a hívőnek javára szolgál a sátán támadása. Ezért zárja be a 10. versben boldogan: „Gyönyörködöm ... a nyomorúságokban ...“ A sátánnak az volt a szándéka, hogy kétségbe kergesse, az eredmény pedig az, hogy boldog alázatosságra juttatta el.

A hitetlen azt mondja: íme, egy imádkozó ember, akit Isten nem hallgatott meg. Mi azt mondjuk: csodálatos az az imádságmeghallgatás, mellyel Isten nem a terhet veszi le, hanem az elhordozó erőt növeli meg.

Boldogság az Istent látni az elragadtatás gazdag óráján. Még nagyobb boldogság megtapasztalni, hogy nincsen olyan szenvedéses mélység, ahová Isten keze el ne érne és ne tudna fenntartani.

Wolf Lajos
ceglédi esperes-lelkész.

HARANGSZÓ-KÖNYVTÁR

Kapható a következő füzetek:

Betü avagy lélek.
Irta: Fábián Imre (Népies röpirat a szekták ellen.) — — Ára —.10 P

Luther: Bünbánati zsoltárok.
A 6., 32. és a 38 zsoltár. Fordította Schulek Tibor. Egyenként Ára —.14 „

Lányok, anyák, nagyanyák.
Előadás anyák napjára. Irta: D. Kapi Béla — — — Ára —.20 „

Az Úr oltalmában.
Történeti elbeszélés. Irta: D. Kapi Béla. — — — — Ára 1.— „

Isten hárfása.
Irta D. Kapi Béla. II. kiadás. — — — — — — — Ára 2.— „

Korunk és a misszió.
Irta: Túróczy Zoltán — — — — — — — — — Ára —.14 „

Jefte fogadalma.
Bibliai tragédia. Irta: id. Endreffy János — — — — Ára 1.20 „

Absolon.
Bibliai tragédia. Irta id. Endreffy János. — — — — Ára 1.20 „

Keresztelő János.
Irta id. Endreffy János. — — — — — — — — Ára 1.20 „

Bileám.
Bibliai tragédia. Irta id. Endreffy János. — — — — Ára 1.20 „

Az egykekérdés mozaikképekben.
Irta Kiss Samu. — — — — — — — — — — Ára —.50 „

Nagy Sámuel próbája.
Irta báró Podmaniczky Pál. — — — — — — — Ára —.50 „

Gyógyits meg engem, Uram!
Imádságos könyv evangélikus betegek részére. 9. kiadás. Ára —.20 „

A nagy reformátor.
Irta: Szabó József. 4. kiadás. — — — — — — — Ára —.40 „

Zrinyi prókátora.
Történelmi szinmű. Irta: Payr Sándor — — — — — Ára —.60 „

„... és hivják nevét csodálatosnak...“
Irta: Túróczy Zoltán. — — — — — — — — — — Ára 4.— „

Én azonban és az én házam az Urnak szolgálunk.
III. kiadás. Irta: Túróczy Zoltán. — — — — — — Ára —.20 „

Isten tiz parancsolata.
Irta: Harmati Béla. — — — — — — — — — — Ára —.30 „

A Miatyánk.
Irta: Harmati Béla. — — — — — — — — — — Ára —.30 „

Luther: „Jer, örvendjünk keresztyének.“
Mindennapi áhítatra. Fordította: Szabó József. — — — Ára 5.— „

A bűn zsoldja a halál
Elbeszélés. Irta: Szende Ernő. — — — — — — — Ára —.50 „

Megrendelhető: »HARANGSZÓ« kiadóhivatalában, Győr, II., Petőfi-tér 2.